

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 10 september 2009

MEDITATIE

Bemoedigend en geroepen

In deze enkele woorden lezen we de taakomschrijving, die de jonge Jeremia (hij is stellig niet ouder dan 25 jaar) van Godswegen ontvangt, wanneer hij geroepen wordt tot de profetische dienst.

De Heere begint Zijn spreken tot de jonge man met een zeer troostrijk woord: "Eer Ik u in moeders buik formeerde heb Ik u gekend, en eer gij uit de baarmoeder voortkwam, heb Ik u geheiligd".

Door God gekend te zijn, gekend in de diep-bevindelijke betekenis van "bemind", is dat niet het grootste wat een mens te beurt kan vallen? Voor ieder is dat onmisbaar, maar zeker ook voor de dienaar des Woords. Eér de Heere tot Jeremia gaat spreken van zijn toekomstig werk, gaat Hij hem eerst spreken van de genade, die hij in de ogen des Heeren gevonden heeft, reeds voor er iets van hem begon te leven. Eeuwig is de liefde, waarmee God Zijn volk heeft liefgehad.

Nooit was er een ogenblik, waarvan wij zouden kunnen zeggen: toen had God dat volk niet lief. Hij wist, wie zij

... om uit te rukken, en af te breken, en te verderven en te verstoren; ook om te bouwen en te planten.

Jeremia 1 : 10b

zouden zijn en wat zij zouden doen; Hij kan nooit meer door de mens teleurgesteld worden, want Hij weet wat van Zijn maaksel is te wachten. En toch heeft Hij hen bemind, eer zij als een borduursel werden gewrocht in de benedenste delen der aarde. Hij heeft hen bemind in Christus. Zult ge daaraan denken? Niets in de mens heeft God bewogen om genadig te zijn. Geen medelijden, geen deernis. Neen, eeuwige innerlijke ontferming en barmhartigheden zijn de bronaders, waaruit Sions zaligheid vloeit. In een Ander heeft Hij hen uitverkoren, liefgehad, gezaligd.

Na de betuiging, dat de Heere hem heeft gekend, hoort Jeremia, dat Hij hem nu ook gaat gebruiken in Zijn

dienst. Het persoonlijke en het ambtelijke leven zijn bij Gods knechten wel nauw verbonden, maar toch onderscheiden. "Ik heb u de volken tot een profeet gesteld". Opmerkelijk! Niet slechts voor dat kleine volk van Juda, maar voor de volkeren der aarde krijgt Jeremia een opdracht. Moet hij dan de arbeid der zending ter hand gaan nemen? Dat niet. Gods tijd is nog niet gekomen. Maar wanneer de Heere zegt, dat Hij de volken tot een profeet zal zijn, wil Hij daarmee zeggen, dat het profetisch woord van Jeremia van zulk een kracht zal zijn, dat het aan alle volken der aarde in vervulling zal gaan, zowel in zijn vloek als in zijn zegen. Zo wordt het woord van God, waarmee de groten der aarde niet rekenen, van beslissende invloed op het wereldgebeuren.

Wat is nu Jeremia's weerwoord op de goddelijke roeping? Het is een woord van groot opzien, van vrees en beven, van kleingeloof enerzijds, maar ook van diepe indrukken van de hoogheid en de last van de arbeid, waartoe hij geroepen wordt anderzijds: "Ach Heere HEERE! Zie ik kan niet spreken, want ik ben jong". Bij al Gods knechten, wier roeping wij lezen in de Heilige Schrift, ontmoet ge dat groot opzien tegen het ambt en die diepe indrukken van hun onwaardigheid; bij allen, behalve bij de valse profeten. Die indrukken worden door de Heere nooit veroordeeld, wel het ongelooft.

Twee dingen doet de Heere nu, om de jonge Jeremia te vervrijmoedigen: Hij zegt iets en Hij doet iets. Wat zegt Hij? "Ik ben met u, om u te redden". Dat is nu voor Jeremia en voor al Gods kinderen precies genoeg. Wat doet Hij? Hij roert Jeremia's mond aan. Zoals éénmaal Jesaja's lippen werden gereinigd doordat een kool van het altaar zijn lippen aanroerde, zo raakt de Heere de lippen aan van deze jonge profeet. Niet slechts om ze te reinigen, maar ook om ze bekwaam te maken tot de profetische arbeid. Hier hebt ge wéér die twee dingen, nauw verbonden: het persoonlijke en het

Inhoud

- 1 Meditatie: Bemoedigend en geroepen
- 2 Bijbelstudie: Abrahams levenseinde (2)
- 3 De avondschemering van het leven (2)
- 4 De catechese (2)
- 5 Hoofdbedekking - Niet meer dan een traditie? (5)
- 8 Eén doop en de pijn van overdopen (1)
- 9 Is iemand krank onder u (1)
- 11 Boekennieuws
- 11 Kerknieuws
- 12 Berichten
- 12 Kerkdiensten

87e jaargang

Nr. 49

ambtelijke. ("Ik ben met u" en "Hij roerde mijn mond aan").

Wonderlijk werk toch, wat de profeet moet gaan doen: uitrukken, afbreken, verderven, verstoren. Dat is toch wat! Wie begeert zulk werk? Wie wordt met zulk werk een geliefde, geachte en beminde leraar? Niemand toch! Zeker, de altijd beminnelijke dominee, die altijd bouwt en plant, altijd zegent en de handen oplegt - hij wordt geliefd. Geliefd bij de mensen. Hoewel, niet bij dat volk, dat graag eerlijk behandeld wordt op reis naar de eeuwigheid. Maar de meeste mensen zullen wél van hem spreken. Helaas... zo één krijgt God tegen! Uitrukken, afbreken, verderven, verstoren: zo luidt de goddelijke opdracht aan Jeremia.

Een opdracht, die hem zal komen te staan op de haat der mensen.

Uitrukken moet hij alle plant, die

geen plant des geloofs is; afbreken alle fundament, dat voor God niet kan bestaan; verderven alle valse verwachting; verstoren alle valse rust. Ziedaar de roeping van al Gods getrouwe knechten. En daarna, ja dan mogen zij, dan moeten zij ook planten en bouwen. Als een wijs bouwmeester het fundament gelegd hebbende mogen zij arbeiden, niet tot verstoring, maar tot wasdom van Gods Gemeente en tot opbouwning in het allerheiligst geloof.

Is in uw leven dat werk des Geestes reeds geschied, dat uitrukkende, afbrekende, verdervende, verstorende werk der ontdekking, en dat bouwende en plantende werk van de Geest van Christus?

Capelle aan den IJssel,

ds. A. Moerkerken

Schrift er dan iets tegenover waarvan we ons afvragen hoe de betrokkene dat toch heeft kunnen doen.

Dat is ook bij Abraham het geval. Hij was met Sara getrouwd geweest. Samen kregen ze Izak, het kind van het wonder, het kind van de vervulling van Gods belofte door het onmogelijke heen. Maar daarnaast was er ook Hagar. Heel die geschiedenis van Hagar en Ismaël was een door en door vleselijke zaak geweest. Het was omdat Abraham niet langer wachten kon op de vervulling van Gods belofte. En nu lezen we hier ineens over nog een vrouw in Abrahams leven. Haar naam was Ketura. 'En Abraham voer voort, en nam ene vrouw, wier naam was Ketura' (vers 1). Bij die vrouw kreeg Abraham kinderen, die ons beschreven worden in de verzen 2, 3 en 4.

We zouden geneigd zijn te zeggen: Maar Abraham toch! Hoe hebt u dat kunnen doen! Wanneer is Abraham met Ketura getrouwd? Na de dood van Sara? Volgens de kanttekeningen is dat het geval. Nergens in Gods Woord is het verboden dat een weduwnaar op latere leeftijd hertrouwt. Maar het moet natuurlijk geen aanfluiting worden. Het gebeurt soms wel, dat mensen van 85 jaar oud met elkaar trouwen. Het is natuurlijk wel de vraag of dat nu een goede zaak is.

Wanneer getrouwd?

Er zijn Bijbelverklaarders, die van

BIJBELSTUDIE

2

Abrahams levenseinde

Genesis 25:1-11

Abraham is een man geweest om jaloers op te zijn. De vader der gelovigen. Een man, die sterven kon. Toch doet de Schrift niet aan heiligerverering.

Dat merkt u steeds weer. De zonden van de bijbelheiligen worden ons zo eerlijk beschreven. Op het moment dat we geneigd zouden zijn iemand op een voetstuk te plaatsen, stelt de

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Wvd. hoofdredacteur:
ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:
ds. C. Neele, Hyacinthenstraat 1, 2161 XN Lisse,
tel. 0252-413800, fax 0252-420471
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:
redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:
Uiterlijk **woensdag 17.00 uur** vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:
Drukkerij Verloop, postbus 33, 2950 AA Alblasserdam tel. 078-6912899, fax 078-6919536 e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** in het bezit van de drukker te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk maandagmorgen 9 uur.**

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:
Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 11,50 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 23,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres Noord-Amerika:
Mr. Clarence Bleeker, 1233 Leffingwell Av, N.E., Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van: de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

oordeel zijn, dat Abraham al veel eerder met Ketura is getrouwd. Hoe zou hij anders in zijn hoge ouderdom nog kinderen hebben kunnen verwekken? Door een wonder had hij immers, boven zijn jaren, Izak verwekt. Zou dat wonder zich dan herhaald hebben bij Ketura?

Calvijn noemt het een 'belachelijke daad' van Abraham, dat hij na weduwnaar geworden te zijn, als een stokoude grijsaard nog weer in het huwelijk getreden zou zijn. Daarom voelt Calvijn veel voor de gedachte dat Abraham Ketura genomen heeft niet *na* Sara, maar *naast* Sara. Dan zou er hier niet sprake zijn van een strikte tijdsvolgorde. Dat komt wel meer in de Bijbel voor. Dan zou Ketura een soort bijvrouw geweest zijn, dus niet in Sara's plaats, maar naast Sara. De kanttekeningen houden het er echter op dat Abraham met Ketura trouwde na de dood van Sara. Ze merken daarover het volgende op: 'Hoevel Abraham nu oud mocht zijn omtrent 140 jaren, en zijn lichaam al verstorven was, maar honderd jaar oud zijnde, Gen.17:17. Rom.4:19, nochtans heeft hij kinderen van deze Ketura gekregen, niet omdat hij weder wonderbaarlijk gesterkt was, gelijk toen hij Izak gewon, maar omdat hij de wonderbare sterkte behouden had'.

De kanttekeningen volgen hier dus niet de opvattingen van Calvijn, maar zij volgen hier de uitleg van de kerkvader Augustinus. Ook Matthew Henry volgt deze uitleg.

Wie waren zijn bijvrouwen?

Overigens blijkt het hier dat Abraham in zijn leven bijvrouwen heeft gehad. 'Maar aan de zonen der bijwijven, die Abraham had, gaf Abraham geschenken; en zond hen weg van zijn zoon Izak, terwijl hij nog leefde, oostwaarts naar het land van het oosten' (vers 6). De kanttekeningen denken hier, evenals Matthew Henry, aan Hagar en Ketura. Dat zouden de twee bijwijven van Abraham zijn geweest. Andere Bijbelverklaarders denken, dat Abraham meer bijvrouwen heeft gehad, zoals David later en vooral ook Salomo.

God liet dat onder het Oude Testament toe, maar we mogen het niet goedpraten, het was zonde. Christus heeft daarover Zich ook duidelijk uitgesproken (Mattheus 19:1-12). Daarbij wijst men er dan op, dat Abraham een rijke herdersvorst geweest is, die het zich veroorloven kon meer bijvrouwen te hebben. Ik durf niet te

zeggen, dat Abraham daartoe niet in staat zou zijn geweest. Hij was ook maar een zondig mensenkind. Dat hebben we meermalen gezien uit zijn levensgeschiedenis, zoals de Schrift ons die meedeelt. Denk maar weer aan de geschiedenis met Hagar. In de Bijbel worden de zonden van de bijbelheiligen ons eerlijk getekend. Juist tegen die zwarte achtergrond gaat de genade Gods des te meer schitteren. De bijbelheiligen waren en bleven in zichzelf arme zondaren, die het alleen van genade moesten hebben. Zo was het ook met Abraham. We doen dus niet aan heiligenverering. Toch sluit ik met maar het liefst aan bij de opvattingen van de kanttekeningen en van Matthew Henry.

Nog bij zijn leven

Abraham heeft dus meer kinderen gehad dan Ismaël en Izak. We lezen hier over zes zonen, waarvan de namen worden genoemd (vers 2). Daarbij een hele reeks kleinkinderen. Maar het waren geen kinderen der belofte. Het waren vleeselijke kinderen. Het waren geen erfgenamen, zoals Izak. Alleen Izak was de zoon der belofte. Daarom heeft Abraham die andere kinderen weggezonden. Hij gaf hen echter wel geschenken. Hij stuurde hen niet zomaar weg, zonder hen iets mee te geven. En hij deed dat 'terwijl hij nog leefde' (vers 6).

Het is goed bij ons leven allerlei regelingen te treffen, ook voor de tijd, dat we er niet meer zullen zijn. 'Merk op dat hij dit nog *bij zijn leven* heeft gedaan, opdat het niet later zou behoeven gedaan te worden, en dan wellicht niet zo goed zou gedaan worden. In vele gevallen is het verstandig, als de mensen hun eigen handen tot uitvoerders maken van hun wilsbeschikking, en voor zoveel zij het kun-

nen, wat er te doen is, doen terwijl zij nog leven'. (Matthew Henry).

Daarna wordt ons het sterven van Abraham beschreven. 'Dit nu zijn de dagen der jaren des levens van Abraham, welke hij geleefd heeft, honderd vijf en zeventig jaren' (vers 7). Is het u opgevallen dat hier gesproken wordt over "dagen"? Waarom "dagen"? Omdat we moeten bedenken dat de jaren bij dagen worden beleefd. Dag bij dag. Elke dag heeft genoeg aan zijns zelfs kwaad.

Er zijn mensen, die 's avonds zeggen: "Weer een dag voorbij!" En 's morgens zeggen zij: "Hoe kom ik de dag weer door!" Mensen die zich in hun moeiten en verdriet voortslepen van dag tot dag. Daarbij zijn we allemaal mensen van de dag. Dat geldt niet alleen een ernstige zieke, die ieder dag kan sterven, maar dat geldt ons allen. Elke dag kan onze laatste dag zijn. En dan? We moeten onze dagen leren tellen (Psalm 90:12).

Als Gods kinderen hun dagen leren optellen, dan wordt hun schuld al grote. Elke dag weer nieuwe schuld. Maar ze leren ook wel eens dagen aftellen. Als er uitzicht mag zijn op een zalige toekomst, dan is het: 'Wanneer komt die dag, dat ik bij U mag wezen?' Wat een wonder dat Christus al die dagen van zondes Schuld voor al de Zijnen heeft overgedaan. Daarom alleen is er een hemels Kanaän. Dat wonder heeft ook Abraham gekend. En u?

Nog bij zijn leven had Abraham alle noodzakelijke regelingen getroffen. Hoe is het met u? Bent u bereid? Zijn alle regelingen, nu, bij uw leven, getroffen voor de eeuwigheid? Nog is het genadetijd! Maar we zijn wel mensen van de dag.

(wordt vervolgd)

Zeist,

ds. J.J. van Eckeveld

10

De avondschemering van het leven

Het grote voorrecht, dat lang niet door ieder als een voorrecht wordt geacht, is het geboren worden en mogen leven op het erf van Gods kerk. Daardoor zijn velen op de catechisatie onderwezen uit het oude, bekende vragenboekje van Hellenbroek.

De eerste beginselen van de waarheid worden daarin geleerd en ze zijn vaak tot zegen gesteld. 'Heeft God nog een bijzonder bestuur omtrent de mens?' Het antwoord is: 'Ja; die regeert God verbondsgewijze'.

De eerste vraag is: 'Waaruit weet men

dat er een God is?' Het antwoord is duidelijk: 'Uit de natuur en uit de Heilige Schrift'.

De kennis uit de natuur is niet genoeg tot zaligheid. Daarom is een zaligmakende kennis noodzakelijk. 'Waaruit moet men de zaligmakende kennis halen?' Wat is het antwoord: 'Uit de Heilige Schrift'.

Paulus beschrijft de functie van de Heilige Schrift op deze wijze. 'Want het Woord Gods is levend en krachtig, en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard, en gaat door tot de verdeling der ziel en des geestes, en der samenvoegselen en des mergs, en is een oordeler der gedachten en der overleggingen des harten'.

De kracht van het Woord, door de arbeid van de Heilige Geest, wordt door de bijzondere genade gekend in het hart van ieder, die wordt wedergeboren. Daarom brengt de Heere de mens tot het Woord of het Woord tot de mens. Zo zien wij, dat in de weg van Gods voorzienigheid de buiten het verbond levende mens wordt gebracht onder de band van het verbond. 'En Ik zal ulieden onder de roede doen doorgaan, en Ik zal u brengen onder den band des verbonds'.

De toebrenging is soeverein, bij God is geen aanneming des persoons. 'Maar toch, o mens, wie zijt gij, die tegen God antwoordt? Zal ook het maaksel tot dengene die het gemaakt heeft, zeggen: Waarom hebt gij mij also gemaakt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem, om uit denzelfden klomp te maken het ene een vat ter ere, en het andere ter onere?'

Gods genadewerk verwekt weerstand bij velen. Het antwoord van Jezus op het vijandig verzet is duidelijk. 'Doch gaat heen en leert wat het is: Ik wil barmhartigheid, en niet offerande; want Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering'.

Ieder mens leeft zijn doodstaat uit. Door het wonder van de levensvernieuwing leeft de wedergeboren zondaar zijn doodstaat in. Hij is dood in de zonde en misdaden en is zonder God op de wereld. De zonde wordt tot zonde gemaakt, de schuld is een persoonlijke en bewust gemaakte schuld. Het smartelijk Godsgemis doet wenend over de wereld gaan. Bunyan schrijft in de Christenreis: 'Ik moest sterven en dat kon ik niet, ik moest God ontmoeten en dat kon ik ook niet'. Een volkomen vast gelopen mens houdt niets dan schuld en oor-

deel over. Hoe moet het nu verder? Zo mochten wij een vastgelopen vrouw ontmoeten. Ze was door haar huwelijk onder de waarheid gekomen, zonder de waarheid te bevatten. Toch leefde ze trouw mee met de gemeente. Ze deelde mee dat haar man ziek was en weken aan zijn bed gebonden was. Tijdens het bezoek aan haar man ontrok ze zich bewust.

De kracht van het Woord, door de arbeid van de Heilige Geest, wordt door de bijzondere genade gekend in het hart van ieder, die wordt wedergeboren.

Ze ontliiep duidelijk een gesprek en meed alle contact. Bij het volgende bezoek wilde ze mij weer naar de kamer brengen van haar man, maar ik vroeg haar: Waarom ontloop je mij? Ze weende en vertelde dat ze mij uit schaamte ontlopen had. Onder de prediking werd haar leven blootgelegd en de wet veroordeelde haar. Voor een heilig en rechtvaardig God kon ze niet bestaan. Ze was een vastgelopen mens en hoe het verder moest, wist ze niet. Als een buitengezet mens hoorde ze nergens bij. De Heere gaf een plaats in het hart van een volk, dat bidden geleerd had. Haar thuisblijven was weinig. Na een

mislukt reformeren liet de Heere ze voor de tweede maal vastlopen. Van een ontdekte zondaar werd ze een ontblote zondaar en onder de onderhandelingen van het recht werd ze een verloren zondaar. Zo ontmoete ik een verklaarde zondaar. De ruimte vanuit God leerde ze kennen vanuit het Woord: 'Maar op dezen zal Ik zien, op den arme en verslagene van geest en die voor Mijn woord beeft'.

In haar eenvoudige woning vertelde ze in alle eenvoud wat ze had mogen ervaren. De Heere gaf ruimte in het geboren Kind en de geschonken Zoon.

De Heere had in de gewondenzaal een bezoek gebracht en ze kreeg tot nader onderwijs een plaats in het armhuis. Daar heeft ze in geleefd, ze kwam niets te kort en hield ook niets over.

Als de wijze maagden binnengaan, blijven de dwaze maagden buiten de deur.

Paulus' woorden tonen de soevereiniteit van God en Zijn verkiezend welbehagen. 'Dat gij in dien tijd waart zonder Christus, vervreemd van het burgerschap Israëls, en vreemdelingen van de verbonden der belofte, geen hoop hebbende, en zonder God in de wereld. Maar nu in Christus Jezus, zijt gij, die eertijds verre waart, nabij geworden door het bloed van Christus'.

Dirksland,

ds. P. Blok

2

De catechese

Catechese en de catechisant

In de ene gemeente wat vroeger en op andere plaatsen wat later, maar het is de tijd dat het catechisatie seizoen weer begint. Vroeger lag de catechisatie maar enkele weken stil in de zomer, maar nu duurt dat soms een half jaar.

Misschien verzucht je wel, gelukkig hoef ik niet het hele jaar naar de catechisatie, het duurt al lang genoeg. Is dat zo? Ik geloof dat er ook nog jonge mensen zijn die graag naar de catechisatie gaan en die als het enigszins kan geen avond overslaan.

Wat je leren moet, moet je in je jonge leven leren. Daarom ga je in je jonge

leven naar school om voor de maatschappij toegerust te worden. Je begint toch niet half de veertig of na je pensionering met je opleiding? Dat doe je zo vroeg mogelijk. Dan leer je het makkelijkst en heb je er het meeste profijt van.

Maar als dit nu het tijdelijk leven geldt, zou dit dan niet voor het geestelijk leven gelden? Daarom lokt en nodigt de Heere ons juist om in onze jonge tijd Hem te zoeken en te vrezén. Die Mij vroeg zoeken, zullen Mij vinden, zo belooft de Heere. De kantenkening leert ons hiervan: 'In de morgenstond, maar omdat de dingen die in de morgenstond gedaan worden, met grote vlijt worden uitgericht, zo

wordt het voor alle naarstig onderzoek genomen'.

Hoeveel voorbeelden staat er niet in het Woord van God van bijbelheiligen in wie de Heere jong werkte. Wanneer er één van deze waarheid overtuigd is, dan is het wel de duivel. Daarom brengt hij alles in het geweer om juist onze jeugd ervan af te houden om de Heere te zoeken. Tegen de één zegt hij dat het later nog wel kan, tegen de ander dat het maar onzin is wat er in Gods Woord staat en dat je Darwin moet geloven. Een andere keer laat hij je volle agenda zien en is er onmogelijk tijd voor de catechisatie, de andere keer is toch de sport of je ontspanning veel aantrekkelijker.

Voel je van wie ons hart een bondgenoot is? Toch zegt de Heere: 'Geef Mij uw hart'. Dat hart is zo ongewillig, laat Mij het gewillig maken. Mijn hart heeft veel meer liefde tot de wereld, geef het Mij om er Mijn liefde in te schenken. Als een ander eens wist hoe gruwelijk en goddeloos mijn hart is. God weet het volmaakt en toch zegt hij: 'Geef het Mij'. Daarom, jonge vrienden, ga trouw naar de catechisatie.

In de dagen dat ds G.H. Kersten in Rotterdam diende, viel de catechisatie eens samen met de Koninginnedag, eind augustus. Toch liet ds. Kersten de catechisatie gewoon doorgaan. Hoeveel kwamen er die avond? De meeste kozen voor het Koninginnefeest, slechts drie meisjes kwamen op de catechisatie. Ds Kersten stuurde ze niet naar huis omdat het de moeite niet was. Hij gaf gewoon catechisatie. En wat gebeurde? De Heere gebruikte die catechisatie voor twee van de meisjes om hen tot bekering te brengen, wat later met de derde ook mocht gebeuren. Zij waren er toen de Heere er wilde zijn. Hoe aangrijpend zal het zijn als de Heere zal zeggen: 'Ik was er wel, maar jij was er niet'. De tijd, de gelegenheid voorbij laten gaan.

Doe daarom ook moeite om te leren wat opgegeven wordt. Vraag bovenal vooraf en achteraf of de Heere het zegent. Wanneer je biddend en smekend naar de catechisatie komt, zal de Heere zeker het onderwijs zegenen. Hij belooft dat Zijn Woord niet ledig tot Hem zal wederkeren, maar doet wat Hem behaagt.

Er zijn ook jongelui die keurig op tijd met hun boekje en met hun geld naar de catechisatie gaan en later op de avond weer thuiskomen. Maar, op de catechisatie waren ze niet. Denk toch niet dat we God kunnen bedriegen:

'Hoe bitter is Gehazi de jongen van Elisa daar achter gekomen'.

Ook is het niet hetzelfde hoe we naar de catechisatie gaan. Besef toch dat we daar onder Gods Woord en voor Gods aangezicht komen. Moeten we ons niet schamen wanneer een ambtsdrager door God aangesteld om jou te onderwijzen je moet vragen om in gepastere en meer eerbare kleding naar de catechisatie te komen, of om de make-up, die toch niet anders als Izebels versiersel genoemd kan worden, van je gezicht te doen. Dan is onze blijdschap niet in God, maar in het goddeloze van deze wereld.

En dan nog wat. Probeer eraan te denken hoe hinderlijk en bovenal oneerbiedig het afgaan van een mobieltje is. Ook het sms'en onder de catechisatie kan niet anders dan een tegenstaan tegen de Heilige Geest worden genoemd. Neem deze raad mee, laat je mobiel thuis als je naar de kerk, catechisatie of vereniging gaat. Ik neem aan dat dit op school ook niet geaccepteerd wordt.

Wanneer ik al deze dingen zo voor jullie schrijf, moet ik denken aan een

oude christin die nu juicht voor Gods troon. Ze vertelde eens hoe ze als meisje catechisatie kreeg van een godzalige ouderling. Alle catechisanten waren heel eenvoudig gekleed, maar één meisje had een rode, stoffen roos op haar zwarte jurk. Weet je wat de ouderling zei? 'Kind, doe eerst die roos van je jurk, zo kan ik niet tot mijn God bidden'.

Dit was niet wettisch of zoiets, maar het was vanwege Gods majesteit en de kinderlijke vrees van Zijn Heilige Naam. Jonge vrienden zoek zo alle verhinderingen uit de weg te nemen die Gods Geest tegenstaan. Hoelang hink je misschien op twee gedachten en doe je geen belijdenis omdat dat te veel kost wat je niet op wilt geven? Weet je niet dat wie een vriend der wereld wil zijn een vijand Gods genaamd zal worden? De Heere legt Zelf het gebed op de lippen: 'Neig mijn hart en voeg het saam, tot de vrees van Uwen Naam'.

(wordt vervolgd)

Rijssen,

ds. C.A. van Dieren

5

Hoofdbedekking - Niet meer dan een traditie?

Het Geweten en de Natuur

Ze stond bekend als een vrouw die de Heere vreesde. Toen echter haar predikant op bezoek kwam, huilde ze. Was het vanwege de ernstige ziekte waardoor langzaam maar zeker haar lichaam werd afgebroken? Was het omdat er ten gevolge van chemotherapie niets meer over was van haar lange haar en ze nu een pruik moest dragen? Of was het omdat ze afscheid moest nemen van haar zorgzame man en lieve kinderen? Hoe dan ook, haar tranen spraken van een groot verdriet. Wat was er aan de hand? 'Als meisje heb ik eens mijn haar laten afknippen tegen de wens van mijn ouders', zei ze. 'Al wist ik dat ik hen daar verdriet mee deed, toch zette ik door. Nu kán ik geen lang haar meer dragen en ik schaam me zo. Toch, wat me het meeste zeer doet, is niet dat ik nu helemaal kaal ben, maar dat ik zo'n boos hart heb. Hoe kom ik daar ooit van af?'

Toen de predikant huiswaarts ging, was hij vol gedachten. Deze moeder had duidelijk begrepen wat de Bijbel zegt over het lange haar van de vrouw, de hoofdtooi die haar gegeven is als een natuurlijke bedekking. Met haar hoofde niet gesproken te worden over die andere bedekking waar Paulus op wijst in zijn eerste brief aan de gemeente van Korinthe. Deze vrouw kende zichzelf als een arme zondares en haar diepste verlangen was bekleed te mogen worden met de gerechtigheid van Christus. Wat een zegen zou het zijn als we over het thema van 1 Korinthe 11 mochten nadenken in dezelfde gestalte!

De stem van het geweten

Drie krachtige argumenten heeft Paulus reeds naarvoren gebracht om aan te tonen dat vrouwen hun hoofd moeten bedekken wanneer zij in de gemeente voor Gods aangezicht verschijnen. Om te beginnen noemde hij

het punt van het hoofd-zijn: het Hoofd van iedere man is Christus, en het hoofd van de vrouw is de man (vers 3). Vervolgens wees hij op de plaats van man en vrouw in het licht van Gods schepping: de man is niet geschapen om de vrouw, maar de vrouw om de man (vers 9). Ten slotte sprak hij over de tegenwoordigheid van de engelen in de samenkomst van Gods kerk: een vrouw moet haar hoofd bedekken 'om der engelen wil' (vers 10).

In vers 13 wendt de apostel zich tot zijn lezers met een persoonlijke vraag. 'Oordeelt gij onder uzelf: is het betamelijk, dat de vrouw ongedekt God bidt?' Uit de manier waarop Paulus deze vraag stelt is het duidelijk dat hij een ontkennend antwoord verwacht. Niettemin wil hij dat de Korinthiërs zelf antwoord geven. In feite doet hij een beroep op hun normbesef; anders gezegd: op hun geweten.

Wat is ons geweten? Het is een innerlijk besef van goed en kwaad dat richting geeft aan ons denken en handelen. We kunnen zeggen dat de mens daarmee geboren wordt, zoals blijkt uit Romeinen 1 en 2, maar het is even zo goed waar dat ons geweten gevormd wordt door de normen en waarden die we meekrijgen met name in onze opvoeding. Soms wordt het aangeduid als "de stadhouders van God in ons binnenste". Als ons geweten afgestemd is op Gods Woord en goed functioneert, kan het ons voor veel kwaad behoeden. Het probleem met ons geweten is echter dat het *niet* altijd goed functioneert. Het lijkt erop dat het geweten van sommigen van elastiek is. We kunnen ons geweten het zwijgen opleggen en zelfs toeschroeven als met een brandijzer (1 Timotheüs 4:2).

Wat bedoelt nu de apostel als hij zegt: 'Oordeelt gij onder uzelf'? Vraagt hij naar hun eigen visie op de hoofdbedekking van de vrouw? Maakt hij van dit onderwerp een zaak van persoonlijke inzicht, dat iedereen maar voor zichzelf moet uitmaken? Allerm minst! Paulus doet hier geen beroep op het wispelturige geweten van de gevallen mens, maar veeleer op het geweten van de christen dat genormeerd is door het Woord en geleid wordt door de Geest. Hij schrijft aan mensen die onderricht zijn in de waarheid. Hij roept hun geweten tot getuige, niet als een onafhankelijke gezagsinstantie, maar als iets dat zijn vastheid ontleent aan de Heilige Schrift.

Volgens sommige verklaarders zou Paulus met zijn aansporing tot de vrouwen van Korinthe maar één bedoeling gehad hebben: het vermijden van ergernis en opspraak bij de buitenstaanders. In andere culturen zou hij de dingen misschien weer heel anders gezegd hebben. Als we het zo stellen, maken we van de geïnspireerde bijbelschrijver een aanhanger van het cultuurrelativisme. Als dit de betekenis was van vers 13, zou Paulus zelf de drie argumenten ontcrachten die hij tot dusverre heeft aangedragen - argumenten die stuk voor stuk vanuit God bepaald zijn. Overigens was het dragen van een sluier in Griekenland helemaal niet algemeen. Het was wél een gewoonte

Als ons geweten afgestemd is op Gods Woord en goed functioneert, kan het ons voor veel kwaad behoeden.

in het oostelijk deel van het Romeinse rijk, vooral onder Joodse vrouwen. In 1 Korinthe 11 legt Paulus een bijbelse praktijk op aan een typisch heidense cultuur. Laten we dat ter harte nemen. Hier is geen plaats voor 'ik denk' of 'ik voel dat niet zo'. Ook in ons geweten zijn we gebonden aan Gods onveranderlijk getuigenis.

De les van de natuur

In de verzen 14 en 15 komt de apostel Paulus met een tweede beroep. Ditmaal wijst hij naar de natuur. 'Of leert u ook de natuur zelve niet...?' De stem van het geweten en de werkelijkheid van de natuur wijzen allebei in dezelfde richting: vrouwen behoren hun hoofd bedekt te hebben wanneer zij in de eredienst zich buigen voor hun Maker. Het korte haar van de man heeft geen bedekking nodig; het lange haar van de vrouw wel. Dat is, kort gezegd, de les van de natuur. Is de natuur dan een bron waaruit we Gods wil kunnen afleiden? Het antwoord is: 'Ja, in zeker opzicht is dat zo'. Zoals het geweten ons een besef geeft van goed en kwaad, zo leert de natuur ons iets over God en Zijn grootheid. De Heere openbaart Zichzelf door het werk van Zijn handen. Hij is de Schepper van hemel en aarde, van de mensheid en van al wat leeft.

Niettemin is er door onze val in het

paradijs iets grondig veranderd. We leven nu in een gevallen wereld en zelf zijn we gevallen schepselen. Laten we dat niet vergeten!

Er zijn vandaag nogal wat mensen die 'volgens de natuur' willen leven. Ze willen zich afstemmen op wat ze om zich heen zien. Wat bedoelen ze echter met "de natuur"? De natuur als zodanig verkondigt ons de weg der zaligheid niet en leert al evenmin wat Gods wil is voor ons leven. Voor dat alles hebben we het evangelie van Christus en de wet van God nodig. Hoewel de dichter van Psalm 19 diep onder de indruk is van Gods schepping, geeft hij toch hoger op van de wet die het middel is om onze ogen te verlichten. Ook als we naar het boek van de schepping kijken, hebben we de bril van de Schrift nodig.

Wat bedoelt Paulus dan wanneer hij het woord "natuur" gebruikt? Kennelijk denkt hij aan de natuurlijke orde die God met de schepping heeft gegeven. Voor hem was er geen tegenstelling tussen Gods algemene openbaring in de natuur en Zijn bijzondere openbaring in de Schrift. De apostel nam zijn uitgangspunt niet in culturen die altijd in ontwikkeling zijn, maar in Gods scheppingsordinanties en de zedelijke grondslagen die Hij gelegd heeft in de dageraad van de geschiedenis.

In dat licht kan Paulus ook spreken over de haardracht van mannen en vrouwen. In vele culturen draagt de vrouw het haar lang in tegenstelling tot de man. Dat is nóg een reden waarom vrouwen niet blootshoofds in de samenkomst van de gemeente moeten komen.

Lang haar voor mannen?

'Of leert u ook de natuur zelve niet, dat zo een man lang haar draagt, het hem een oneer is?'

(vers 14) Lang haar onteert een man. De natuur zelf laat dat zien. In vrijwel iedere cultuur wordt het als ongepast of zelfs als verwijfd beschouwd. Een man is een man en moet zich openbaren als een man. Paulus ontkent hier niet dat er culturen zijn of waren met andere gewoonten, maar hij noemt deze gewoonten een schande. Het is bekend dat de mannen van Sparta lang haar droegen tot de vijfde eeuw vóór Christus. Sommige filosofen en kunstenaars lieten bewust hun haar niet knippen omdat ze er een ascetische levensstijl op nahielden, of omdat ze zo hun verachting voor de samenleving tot uitdrukking wilden brengen. Ook op andere plaatsen

droegen mannen soms lang haar, maar zelfs dan was het doorgaans de gewoonte dat de vrouwen het nóg langer droegen. Dat is de les van de natuur.

Soms beweert men dat ook Jezus lang haar droeg. Hoe komen we daarbij? Het is waar dat sommige kinderbijbels, plaatjes en films Hem zo voorstellen, maar staat dat ook in Gods Woord? Het is een feit dat sommige oudvaders lang haar en zelfs pruiken droegen. Wij weten niet wat hen daartoe dreef. Waarschijnlijk wilden ze zodoende meer gezag en waardigheid uitstralen, net als andere hoogwaardigheidsbekleders in de samenleving van toen (denk ook aan rechters en parlamentsleden in Engeland), maar is dat een reden om hen daarin te volgen?

Wat zij deden laat alleen maar zien dat zelfs de besten, ook onder Gods kinderen en knechten, kunnen dwalen. Het moet dan ook altijd onze vraag zijn wat Gods Woord zegt.

De Nazireeër in het Oude Testament is een geval op zichzelf. De wet van Numeri 6 schreef voor dat een Nazireeër 'de lokken van zijn haar moest laten wassen' (vers 5). Er mocht geen scheermes op zijn hoofd komen tijdens de dagen van zijn afzondering. Doordat zijn haar langer was dan dat van anderen kon hij gemakkelijk herkend worden als een man die zich op een bijzondere wijze aan de Heere had toegewijd. Uiteraard had deze gewoonte niets te maken met vrouwelijkheid. Dezelfde God Die een vaste orde in de natuur wilde aanbrengen, heeft te allen tijde het recht daarvan af te wijken. Wij hebben dat recht niet.

In onze moderne tijd zitten we in een andere situatie. In de jaren zestig van de vorige eeuw gingen Beatles en Rolling Stones met lang haar het podium op om zodoende te demonstreren dat ze maling hadden aan het burgerlijk gezag en de lege vormen van de conventionele samenleving. Ze maakten ruim baan voor een alternatieve levensstijl en met name voor een subcultuur van verdovende middelen en vrije seks. Terwijl homoseksuelen in de eerste eeuw van onze jaartelling hun lichaamshaar afschoren, lieten "maatschappijverbeters" tweeduizend jaar later hun haar groeien in een poging de rollen om te keren. We zeggen niet dat het dragen van lang haar vandaag per definitie een uiting is van verzet of van een andersgericht zijn; toch is het tegen Gods Woord en geeft het de

grote tegenstander van God en Zijn kerk wind in de zeilen.

Het uitwissen van het onderscheid tussen man en vrouw is altijd een teken geweest van groot verval in de samenleving, vandaag net zo goed als in de oudheid. Het omkeren van zogenoemde rolpatronen is een vorm van decadentie die Gods toorn oproept en het ergste doet vrezen voor de toekomst. In Openbaring 9 kreeg Johannes een angstaanjagend visioen dat onmiddellijk verband hield met de eindtijd. Hij zag een legermacht van sprinkhanen naderen 'die tot de oorlog bereid zijn; en op hun hoofden waren als kronen, het goud gelijk, en hun aangezichten als de aangezichten van mensen. En zij hadden haar als haar der vrouwen.' (vers 7 en 8). Let daarop: ze hadden het gezicht van *mensen* (we kunnen ook lezen: van *mannen*), maar het haar van *vrouwen!* Terwijl de Heere Zijn volk herschept naar Zijn eigen beeld en gelijkenis, verandert de satan zijn dienaren naar een beeld die haaks staat op de schepping!

Kort haar voor vrouwen?

Het ligt in de lijn van de natuur dat mannen kort haar en vrouwen lang haar dragen. Paulus onderstreept dit laatste punt in vers 15. De natuur leert ons dat 'zo een vrouw lang haar

Terwijl de Heere Zijn volk herschept naar Zijn eigen beeld en gelijkenis, verandert de satan zijn dienaren naar een beeld die haaks staat op de schepping!

draagt, dat het haar een eer is'. Waarom? 'Omdat het lange haar voor een deksel haar gegeven is'. Het lange haar hoort bij de schoonheid die een vrouw van haar Schepper heeft gekregen. Een mannelijke uitstraling is onsierlijk voor de vrouw; het maakt haar afstotend. God heeft de vrouw een bijzonder sieraad geschonken. Tegelijk is de sluier van het lange haar haar tot een *natuurlijke* bedekking.

De Heere heeft de vrouw met een ander uiterlijk is geschapen omdat zij een eigen plaats en roeping heeft. Deze roeping moet in de publieke samenkomsten van de gemeenten tot uiting komen door het dragen van een *tweede* bedekking: een sluier, een hoed, een hoofddoek, een sjaal of wat dan ook. Stilzwijgend benadrukt de vrouw op deze wijze haar positie voor God en de mensen.

De vraag waarom een vrouw zo'n tweede bedekking dient te dragen, is eigenlijk al beantwoord in een vorig artikel. Paulus zegt niet dat de *natuurlijke* hoofdbedekking -het lange haar van de vrouw- een vervanging is voor een *nadere* bedekking. Het Griekse woord voor "deksel" of "bedekking" in vers 15, een woord dat wijst op het lange haar, is een ander woord dan het woord dat hij gebruikt in vers 13, waar het ziet op een lap stof.

Het is leerzaam te lezen wat ds. W. den Hengst vele jaren geleden over deze kwestie schreef in De Saambinder: 'Wanneer bij de uitoefening van de openbare godsdienst het bezit van hoofdhaar *op zichzelf* reeds een genoegzame bedekking (een macht op het hoofd) geoordeeld kon worden, dan zou de man, alvorens de gemeentelijke samenkomst bij te wonen, zich vooraf van zijn hoofdhaar hebben te ontdoen. Immers, 1 Korinthe 11 leert, dat een man, die in de uitoefening van publieke godsdienst bezig is, het hoofd niet dekken moet.'

De volgende keer hopen we deze artikelenserie af te ronden door te letten op 1 Korinthe 11:16, het laatste vers dat over deze materie gaat. Laten we intussen nog eens terugdenken aan de woorden van die moeder aan het begin van dit artikel. Is het kled van eigengerechtigheid ons al van de schouders gescheurd? Hunkeren we naar bedekking met het kled van Jezus' gerechtigheid? Dat zijn vragen die niet alleen voor vrouwen van groot belang zijn, maar ook voor mannen!

(wordt vervolgd)

Lethbridge (Canada) ds. C. Sonneveld

Eén doop, en de pijn van overdopen

'Eén Heere, één geloof, één doop'. Het was de apostel Paulus die deze woorden schreef in zijn brief aan de gemeente van Efeze. 'Ik belijd één doop tot vergeving der zonden', zo lezen we in de geloofsbelijdenis van Nicea. Toch zijn er over deze ene doop tal van opvattingen. Jongeren raken in verwarring als een vriendin zich in een baptistengemeente laat dopen. Menig ouder treurt omdat een kind zich via de evangelische beweging liet overdopen. Is er wel één doop? In enkele artikelen willen we stilstaan bij doop en overdoop.

Lang had ze er naar uitzien. Marinda leefde helemaal toe naar de 4e september. Op die dag zou ze zich laten dopen! Haar ouders vonden het wel

goed. Zelf waren ze opgegroeid in een kerkelijk meelevend gezin, maar hadden enkele jaren na hun huwelijk de dienst des Heeren vaarwel gezegd. Marinda was nog gedoopt, de andere kinderen in het gezin niet meer. Gods Woord ging nauwelijks meer open. Totdat Marinda via een vriendin in aanraking kwam met een evangelische gemeente.

Kiezen

Opgetogen was ze thuisgekomen. 'Ma, daar doen ze niet zo zwaar als vroeger bij jullie in de kerk', had ze gezegd. De gezellige sfeer in de kerk, de band die de zang begeleidde, de grapjes die de oudste zo tussendoor maakte en de boodschap die rechtstreeks uit het hart van de voorganger kwam, raakten Marinda. Ze ging voortaan naar de samenkomst in de evangelische gemeente.

Dat ze zich na verloop van tijd wilde laten dopen stuitte niet op veel verzet van haar ouders. Even waren ze geschrokken. Het besluit herinnerde hen aan het moment dat ze zelf bij het doopvont stonden. Maar ach, dat probeerden ze maar te vergeten. Marinda moest zelf toch weten of ze voor het geloof koos. Want zo beleefde Marinda het. Ze koos nu bewust voor het geloof. Ze wilde voortaan leven met God en met Jezus, over Wie de voorganger sprak als een Vriend Die van je houdt en voor je zorgt. Het was haar netjes uitgelegd: Je doop markeert je bekering. Als je voor Jezus kiest en Hem wil navolgen hoort daar een teken bij.

Aarzelend had Marinda gezegd: 'Maar, volgens mij ben ik al gedoopt'. Daar had de voorganger niet moeilijk over gedaan: 'Pieker maar niet over, daar klopte niets van. Je mag alleen gedoopt worden als je bewust gelooft. Kon je dat dan als kind?'

Verantwoordelijk

Marinda was snel overtuigd. Zij had er inderdaad niet voor gekozen om gedoopt te worden. Ze nam het haar ouders niet eens kwalijk, maar toch vond ze het wat vreemd. Je bent toch zelf verantwoordelijk voor je geloof? Hoe kun je dan kiezen voor je kind

dat van nergens weet? Bovendien had de doop voor haar ouders blijkbaar weinig betekenis. Ze gingen immers nooit meer naar de kerk?

De voorganger had het nog eens tegen Marinda gezegd: 'Als je bewust voor Jezus kiest, geef je je aan Hem over en volg je Hem voortaan na. Met je doop laat je je oude leven achter, als je in het water ondergaat is dat een bevestiging dat je gereinigd bent van je zonde. Toen je in Jezus geloofde, werden je zonden vergeven. Straks bij je doop kan iedereen zien dat je Jezus als je Meester erkent, dat je de vuiligheid van je oude leven achterlaat en voortaan een discipel van Jezus bent'.

Voor haar ouders was het wel wat nieuw, de uitleg die Marinda gaf. Ze hadden dan wel afscheid genomen van hun opvoeding, maar de lessen van de belijdeniscatechisatie waren ze niet helemaal vergeten. Veel hadden ze niet aan Marinda gevraagd. Het was immers haar keuze? Ze lieten hun kinderen zoveel mogelijk vrij. In de agenda van pa werd zondag 4 september gereserveerd: doopdienst Marinda, schreef hij op. 'Hoe lang duurt de dienst?' had hij gevraagd. 'Om half elf begint het, tot één uur. En daarna gaan we samen eten. Met mijn vriendinnen van de kerk willen we mijn doop vieren. Dan komt u toch ook?'

Oma

Hoe dichterbij de bewuste datum kwam hoe enthousiaster Marinda werd. Intussen had ze enkele doopdiensten meegemaakt. De sfeer was nog aantrekkelijker dan tijdens een gewone samenkomst. Hartelijk werd er geklapt toen de dopeling een getuigenis van zijn geloof aflegde. Rond het doopbassin stonden lachende kennissen en familieleden. Geweldig, zo'n ervaring! Zo kan iedereen zien dat je met Jezus wil leven.

Twee weken voor de vierde september zocht Marinda haar grootouders op. 'Wees een beetje voorzichtig als je hen uitnodigt', had haar moeder nog gezegd. 'Ze zijn het niet zo gewoon'. Opgetogen had Marinda verteld over haar voornemen. Ze kende opa en oma natuurlijk al wat langer. Het waren echt strenge gelovigen voor haar gevoel. En toch had ze er altijd respect voor gehad. Vooral aan oma merkte ze dat het echt was. Van oma had ze dan ook de meeste verwachtingen. Die zou blij zijn met haar keus!

'Oma, komt u op 4 september ook

VRIENDELIJK VERZOEK OM MEDEWERKING!

Omdat er relatief gezien nog een groot aantal openstaande bedragen zijn aan (nog) niet betaalde abonnementsgelden over de vorige periode(n), vragen wij alle abonnees **die deze week een brief hebben ontvangen** met het verzoek om alsnog te betalen, om dit zo spoedig mogelijk te doen. U zult er alle begrip voor hebben dat voor een goede bedrijfsvoering nota's op tijd verzonden en **betaald** moeten worden! Wilt u ons a.u.b. een dienst bewijzen en aan deze oproep snel gehoor geven! Dit voorkomt veel extra werk voor het Kerkelijk Bureau (= ook een besparing van kosten) en dit maakt het financiële beheer eenvoudiger. De nieuwe abonnementsperiode (per 1 oktober) komt er weer aan en dan zullen weer nieuwe acceptgiro's verstuurd worden. Wanneer abonnementsperioden administratief door elkaar gaan lopen, wordt dit erg onoverzichtelijk.

Bij voorbaat hartelijk dank!

L.J. Goud, penningmeester

naar de samenkomst?' 'Samenkomst?' klonk het vriendelijke antwoord. 'Wat doet er op?' 'Ik laat me over twee weken dopen. Fijn hè! Ik heb ook voor het geloof gekozen, net als u. Dat wil ik laten zien door mijn doop. Nu kunnen we voortaan fijn over het geloof praten, oma. Als u die zondag gewoon naar uw eigen kerk gaat, respecteer ik dat hoor, maar voor één keertje kunnen ze u wel missen, toch? De samenkomsten bij ons zijn ook heel warm. U bent er echt welkom. En we geloven toch hetzelfde?'

Begonnen

Toen Marinda naar het gezicht van oma keek, schrok ze. Oma had blij gekeken toen haar kleindochter binnenstapte. Maar nu lag er een ernstige trek op haar gelaat. Marinda dacht zelfs verdriet te bespeuren. 'Toe oma, zeg eens wat? Vindt u het moeilijk? Ik leef nu toch ook met God en de Bijbel!'

'Maar kind', zei oma, 'je bent al gedoopt! Nooit zal ik die dienst vergeten. Toen liet de Heere me de waarde van het sacrament zien en mocht ik door het geloof iets zien van het allesreinigende bloed van de Heere Jezus, waardoor mijn vuile ziel gewassen kan worden.'

'Oma, dat heb ik ook ervaren!' zei Marinda nog. 'Toen ik Jezus in mijn leven uitnodigde, voelde ik ook zo'n vrede in mijn hart. Al mijn zonden zijn gewassen door Zijn bloed.'

'Ik ben bang, kind, dat we iets anders bedoelen', antwoordde oma. 'Mag ik je in liefde iets vragen: Is God in je leven begonnen, of ben je zelf begonnen?'

Marinda begon zich wat ongemakkelijk te voelen. Ze was met hoge verwachtingen naar haar oma toe gegaan en nu dit. Twijfelde oma dan aan haar bekering?

'Ik wil geen discussie beginnen over de kinderdoop en de volwassendoop, Marinda', zei oma nog. Dat geeft maar hete hoofden en koude harten. 'Maar wel moet ik je eerlijk zeggen dat je overdoop een slag in het aangezicht van de Heere is. In Zijn goedheid kreeg je het teken en zegel van het verbond toen je nog van niets wist. Toen het water van de doop op je voorhoofd werd gesprengd, heb ik de Heere gevraagd of Hij je door wedergeboorte in Christus wilde inlijven. Ik heb er veel verdriet van gehad dat je ouders van de kerk afgingen, maar dat was niet jouw keuze. Nu wil je weer met de Bijbel leven. Dat waar-

deer ik enorm, maar de manier waarop je alles beleeft, maakt me bang. Kind, drijf je niet op je gevoel? Ben je niet bang dat je jezelf bedriegt? Lieve Marinda, ik hoop en bid dat je op je voornemen terugkomt.'

Goede keuze

Verward ging Marinda naar huis. 'Ik had je toch gewaarschuwd', zei moeder. Een gesprek met haar voorganger gaf haar weer rust. 'Trek je er niet teveel van aan', zei hij. 'Straks als je gedoopt wordt, zul je ervaren dat je een goede keuze hebt gemaakt.'

Zo brak de vierde september aan. De samenkomst begon met het zingen van lofprijzingsliederen. De band speelde enthousiast mee. De voor-

ganger dankte God dat er vier mensen de stap in het geloof hadden gezet en zich nu lieten dopen. Na de toespraak kreeg Marinda en de drie andere dopelingen de gelegenheid zich om te kleden. In een lang wit gewaad stond ze bij het doobassin. Wat onzeker stapte ze het water in.

Terwijl de voorganger Marinda's hoofd onder water duwde, boog twee kilometer verder in een eenvoudig huisje het grijze hoofd van haar oma zich. Terwijl Marinda voor haar gevoel heel bewust haar bekering beleefde, bad haar oma met tranen in haar ogen om haar bekering. Waarachtige bekering!

Middelburg,

ds. J.M.D. de Heer

I

Is iemand krank onder u?

In tien artikelen willen wij wat aandacht besteden aan het pastoraat bij zieken. Deze zorg naar de gemeentelieden toe is een Bijbelse opdracht. Ook in de kerkorde wordt er aandacht aan besteed. Aan deze fundering van het pastoraat willen we eerst aandacht schenken. In het vervolg zal aandacht geschonken worden aan de omgang met de zieken in verschillende omstandigheden. De titel van deze serie is ontleend aan dat wat Jacobus schrijft (5:14).

Ziekte brengt moeite en zorg met zich mee. In Gods goede schepping was er van oorsprong geen ziekte. Door de zondeval hebben ook ziekten een plaats gekregen in de schepping en ook in het leven van de mens. Waren er geen zonden, zo zeggen wij wel, dan waren er ook geen wonden. Alleen in het leven van Christus waren er wonden zonder zonden.

De satan kan ziekten onder Gods toelating gebruiken om mensen te treffen. Denk aan

Job. Ziekte kan ook een vorm van beproeving zijn, opdat zichtbaar wordt wat Gods genade vermag. Jacobus beveelt de lezers van zijn brief aan om bij ziekte de ouderlingen van de gemeente te roepen. Een telefoontje naar de pastorie, naar een ouderling over een ziekenhuisopname, behandeling in het ziekenhuis, een ziekte die aan huis bindt, is dus maar niet iets vrijblijvends. Niet voor het gemeentelid, en niet voor de ambtsdrager die het bericht ontvangt. Het gemeentelid geeft daarin gehoor aan het apostolisch vermaan. We kunnen er niet vanuit gaan dat ambt dragers zelf op zoek gaan naar

mogelijke zieken. Dat ze het wel op een of andere manier zullen horen. Een gemeentelid dient zélf de kerkenraad te informeren.

Op de ambtsdrager rust de verplichting - gelet op het apostolisch vermaan - de zieken te bezoeken. Hij mag aan de roep van de zieken niet voorbijgaan in de opgedragen herderlijke taak.

Maar moet de zieke niet in de eerste plaats tot de Heere gaan met zijn roep? Dat is zeker waar, maar het één sluit het ander niet uit. Jacobus schrijft ook: 'Is iemand onder u in lijden? Dat hij bidde' (Jacobus 5:13a).

Buiten de zegen des Heeren zal geen middel tot herstel dienen. Beseffen we dat in onze verzakelijke tijd nog voldoende?

Bidden

De belangrijkste taak in het ziekenbezoek is om met de zieke te *bidden*. In de perikoop waarin het vermaan van Jacobus staat om de ouderling te roepen, valt het accent op de noodzaak van het gebed in allerlei vorm van lijden. Zoals het gebed van Elia om droogte en regen kracht deed in de tijd van Achab, zo is het gebed door alle tijden heen een machtig wapen. Gebed van de zieke zelf, gebed van de ambtsdrager, de voorbede in de gemeente, het zijn niet slechts gewoonten. Het is een bijbelse opdracht en God kan en wil op het gebed wonderen doen, middelen zegenen. De Heere Jezus heeft tijdens Zijn omwandeling op aarde getoond wat God vermag in genezing van zieken, ja zelfs in opwekking van doden. Het waren tekenen van Zijn koninkrijk, bewijzen van Zijn middelaarsheerlijkheid. Wonderen dienden tot uitbreiding van het Koninkrijk van God. Tekenen wil zeggen dat het zichtbaar maakte wat Christus in Zijn prediking verkondigde, dat doden zullen horen de stem van de levende God.

Het staat er zo eenvoudig: 'Is iemand krank onder u? dat hij tot zich roepte de ouderlingen der gemeente en dat zij over hem bidde' (Jacobus 5:14). Veel te eenvoudig eigenlijk. Er staat niet dat er een genezingsdienst belegd worde, of dat er een gebedsgenezers geroepen worde. Nee, het gaat over een ambtsdrager die door God

geroepen is om te dienen in het midden van de gemeente. Van die ambtsdrager is in zichzelf geen verwachting maar wel van God, Die de ouderling deze opdracht heeft gegeven.

Ontmoeten we in al het bijzondere in genezingsdiensten en bij gebedsgenezers niet dat er in de kerk geen verwachting meer is van wonderen op het gebed? Weet dit, dat de Heere ook op het gebed van een ouderling nog wonderen doet tegen de prognoses van doktoren in.

Het gebed van de rechtvaardige vermag veel. Ook al zal die ambtsdrager zichzelf geen rechtvaardige noemen. God is echter vrij in de weg die Hij in ziekte met een mens gaat. Niet onze wil maar Zijn wil zal geschieden. Zijn wil kan zijn dat ik aan die vreselijke ziekte sterf. In Paulus' leven bleef ondanks zijn veelvuldig gebed de doorn toch in het vlees, een engel des satans die met vuisten sloeg. Wat deed dat pijn! Daar had God toch Zijn wijze bedoeling mee. Paulus moest leren om te leven bij Christus' uitdrukkelijke verzekering: 'Mijn genade is u genoeg'.

Zalven?

In de tweede plaats spreekt Jacobus ook over zalven. Wat hier precies bedoeld is, blijft voor ons onduidelijk. Deze tekst biedt echter volgens meerdere verklaarders onvoldoende aanknopingspunten om ziekenzalving in het pastoraat te betrachten.

De kanttekeningen en ook Calvijn wijzen erop dat het gaat om een gave die God schonk voor de apostolische tijd. Kanttekening 51 zegt: 'Namelijk naar het voorbeeld der discipelen, die van Christus ontvangen hebbende de gave van wonderbare gezondmaking, daartoe olie gebruikten' (Markus 6:13). Niet dat in de olie enige verborgen kracht was om ziekten te genezen, maar zij gebruikten dezelve als een extra-ordinair teken, waaruit bekend werd dat door hun dienst zulk een wonder van God geschiedde tot bevestiging van hun leer; gelijk men ziet dat Christus en de apostelen, in het genezen van de zieken, nu speeksel, slijk, aanrakingen, oplegging der handen, dan hun schaduwen, gordels en zweetdoeken daartoe gebruikten. Welke gave van wonderbare gezond-

making, alzo zij nu vele honderden jaren opgehouden heeft, als niet meer nodig zijnde, overmits de evangelische leer genoegzaamlijk met wonderen is bevestigd, zo wordt tevergeefs en spottende dit uiterlijk teken nog heden ten dage als een sacrament gebruikt, en nog meer wordt het bijgelovig misbruikt, als men meent dat zulke zalving kracht heeft om de zonden weg te nemen en dat het tot zaligheid der zielen dienstig is.' Het laatste deel van deze kanttekening richt zich vooral tegen het laatste oliesel in de Rooms-Katholieke Kerk.

Daarnaast dienen we ons bij het lezen van deze tekst te realiseren, dat zelf bijna het enige verzachtende middel was dat men toen kon aanwenden bij ziekte. Zo lezen we in de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan over het gieten van (zalf-)olie in de wonden van de gewonde. Tevens is er vanuit het Grieks aanleiding bij zalven niet te denken aan een vorm van toewijding aan God. Daarvoor gebruikt men meestal het woord *chri-ein*. Van dit woord is de naam Christus (Gezalfde) en christen afgeleid. In de tekst staat het Griekse woord *aleifein* dat past bij medicaal gebruik van olie. Zalven als insmeren, als uitgieten.

Jacobus roept de gemeenteleden dan op tot het vragen van een zegen over de middelen die tot herstel of verzachting worden aangewend. Zo zal bij ieder ziekenbezoek ook een zegen worden gevraagd over de middelen. In de voorbede in het midden van de gemeente zal daar niet aan voorbij worden gegaan. Buiten de zegen des Heeren zal geen middel tot herstel dienen. Beseffen we dat in onze verzakelijke tijd nog voldoende?

Opmerkelijk is het verband dat Jacobus ook legt tussen ziekte en zonde. De zieke moet verlost worden van de *oorzaak* van de ziekte: de zonde. Daartoe is de kracht van Woord en Geest onmisbaar tot ontdekking en tot eeuwig behoud. Wat dient ook in deze het gebed vanuit de ziekenkamer op te rijzen voor God. Het gaat immers om vergeving én genezing. In die volgorde.

(wordt vervolgd)

Barendrecht,

ds. L. Terlouw

"Het profetische Woord"
 door ds. L. Blok e.a.;
 uitg. De Banier, Bunnik;
 ISBN 978 90 336 0763 9;
 151 blz.; € 14,90.

Ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Gereformeerde Gemeente in Nunspeet is een boek verschenen met een achttal predikaties. Was reeds eerder, bij het 60-jarig bestaan van de gemeente, een herdenkingsboek verschenen onder de titel "Wat zijn deze stenen?", thans heeft men een boek samengesteld waarin alle nadruk ligt op het Woord dat al die jaren in Nunspeet gebracht is.

Het boek bevat preken van predikanten die Nunspeet in de achterliggende 75 jaar gediend hebben. Volgens het kerkelijk jaarboek zijn dat er, de huidige predikant meegerekend, zeven. Van elk van deze predikanten is een preek opgenomen. Verder is er ook een preek van ds. G. Clements, die zes jaar lang als zendingspredikant aan de gemeente verbonden is geweest.

De inhoud van het boek is als volgt: Jesaja 54:13 (wijlen ds. A. van Stuijvenberg), 1 Korinthe 1:30-31 (wijlen ds. W. Hage), Markus 10:26b (wijlen ds. G. Zwerus), Johannes 12:27-28 (wijlen ds. C. de Ridder), 2 Samuël 9:6-8 (voorbereidingspreek, ds. L. Blok), 2 Petrus 1:19 (ds. G. Clements), Psalm 119:54 (ds. C.J. Meeuse) en van de huidige predikant, ds. A. Schot, een preek over Spreuken 8:35-36. Twee van deze preken, namelijk die van ds. A. van Stuijvenberg en ds. G. Zwerus, verschenen reeds eerder in een jaargang van "Uit de Schat des Woords".

In het Woord vooraf vermeldt de huidige predikant van de gemeente: 'Een ieder heeft met de hem geschonken gaven "de dood in Adam en het leven in Christus" mogen verkondigen. Dat is de duidelijke lijn die door deze bundel loopt'. Dat is de korte, schriftuurlijke inhoud van dit boek. En deze inhoud wordt in de preken bevindelijk overdacht.

Een bundel als deze bewijst daarbij de waarheid van Gods Woord uit 1 Petrus 1:24-25: 'Want alle vlees is als gras, en alle heerlijkheid des mensen is als een bloem van het gras. Het gras is verdord, en zijn bloem is afgevallen'. Dat geldt reeds van de heft van de predikanten die Nunspeet dienden en van wie een preek

staat in dit boek. 'Maar het Woord des Heeren blijft in der eeuwigheid; en dit is het Woord, dat onder u verkondigd is'. Dat geldt bijzonder voor de mensen uit de gemeente van Nunspeet. Door deze keurige uitgave kunnen we nu allemaal van deze preken kennis nemen. En moge het lezen van dit boek, dat gaat over dat

eeuwig blijvende Woord, gebruikt worden tot eeuwige winst voor onze onsterfelijke ziel als we nog onbekeerd zijn, of tot versterking van dat werk dat de Heere Zelf in het hart gewerkt heeft. Van harte bevelen we dit boek aan, zowel voor persoonlijk gebruik alsook om te gebruiken in de leesdiensten, met de wens en bede dat van dit boek gelden mag wat de Heere zegt in Hebréeën 13:7: 'Gedenkt uwer voorgangers, die u het Woord Gods gesproken hebben; en volgt hun geloof na, aanschouwende de uitkomst hunner wandeling'.

Scherpenzeel,

ds. A. Verschuure

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK BEROEPEN

Te Middelharnis:
 ds. G.J.N. Moens te Meliskerke.

■ BEVESTIGING/INTREDE KANDIDAAT/DS. G. BREDEWEG TE BARNEVELD-ZUID

Wij delen met blijdschap mee, dat op **donderdag 17 september** kandidaat G. Bredeweg in het ambt van dienaar des Goddelijken Woords zal worden bevestigd en aan onze gemeente zal worden verbonden. De bevestiging zal plaatsvinden door ds. A. Moerkerken. Aanvang: 14.30 uur. De intrededienst zal aanvangen om 19.00 uur. Beide diensten zullen worden gehouden in het kerkgebouw de "Hoeksteen" van de Gereformeerde Gemeente in Ned. te Barneveld, aan de Vellerselaan (naast ons eigen kerkgebouw).

Het parkeerterrein van onze Adullamkerk (Barneveld-Zuid) is bedoeld voor degenen die beide diensten bijwonen én overblijven (langparkeerders). Het parkeerterrein bij "de Hoeksteen" is bedoeld voor diegenen die tussentijds vertrekken.

Kerkenraad Geref. Gemeente
 Barneveld-Zuid

■ AANGEPASTE KERKDIENTEN Gouda

Op **zaterdag 19 september** zal in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te

Gouda een aangepaste kerkdienst voor mensen met een verstandelijke handicap worden gehouden. In deze dienst, die om 15.00 uur begint, hoopt voor te gaan ds. G. Clements. Hij zal dan spreken over: "Daniëls jeugd"; n.a.v. Daniël 1:6-21. Iedereen is van harte welkom.

Kampen

Op **zaterdag 12 september** zal in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente van **Kampen** een aangepaste kerkdienst worden gehouden voor mensen met een verstandelijke handicap. In deze dienst, die om 14.30 uur begint, hoopt voor te gaan ds. J.J. Tanis. Iedereen is van harte welkom.

Meliskerke

Op **zaterdag 19 september** zal in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Meliskerke een aangepaste kerkdienst worden gehouden voor mensen met een verstandelijke handicap. In deze dienst, die om 15.00 uur begint, hoopt voor te gaan ds. J.M.D. de Heer, iedereen, wel of niet gehandicapt, is van harte welkom.

■ MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2009

• Pag. 284, **gemeente POORTUGAAL**.
 Het telefoonnr. van de koster, C.J. IJzelenberg, is gewijzigd en is nu: 010-707 14 80.
 • Het gewijzigde, volledige adres van ds. J. Driessen is: Reigershof 2, 2751 CV Moerkapelle. Zijn tel.nr. is 079-593 26 43.

BERICHTEN

■ REGIO-AVONDEN EVANGELISATIEWERK

De Landelijke Werkgroep Kinderevangelisatie nodigt u uit voor het bijwonen van een bijeenkomst. op:

woensdag 30 september, kerkgebouw Geref. Gemeente **GOUDA**, Nieuwe Gouwe O.Z 2b;

woensdag 7 oktober, kerkgebouw Geref. Gemeente, **NUNSPEET**, Brinkersweg 17;

woensdag 14 oktober, kerkgebouw Geref. Gemeente **KRABBENDIJK**, J.W. Frisostraat 1.

Aanvang: 19.30 uur. Lezing door evangelist G. Baan n.a.v. het thema: Evangeliseren doen we samen. Ook binnen de eigen gemeente?

Er zijn twee workshops: één voor leden van kerkenraden en evangelisatiecommissies o.l.v. evang. G. Baan en één voor leidinggevenden in het kinder- en tiener-evangelisatiewerk o.l.v. Jaap Tinholt die in opdracht van het deputaatschap voor de Evangelisatie onderzoek gedaan heeft naar de vraag: *Hoe bereiken we via de kinder- en tienerclubs de ouders?*

Sluiting: circa 21.45 uur. Ook belangstellenden zijn welkom.

Info: mevr. J. Janse, tel. 033-4631036, e-mail: lwk-gergem@klikSAFE.nl of evangelist G. Baan, tel. 06 40360546; e-mail: evangelisatiegergem@klikSAFE.nl Opgave: bij de secretaresse LWK: mevr. J. Janse, via e-mail: lwk-gergem@klikSAFE.nl via de post: Slaperdijk 21, 3831 SJ Leusden.

■ VERKOOPDAG EVANGELISATIEPOST TILBURG

Hartelijk welkom op **zaterdag 19 september** op de verkoping/rommelmarkt van Inloopcentrum Het Kruispunt, Offenbachstraat 105 in Tilburg. Van 10.00-16.00 uur zullen allerlei etenswaren en een groot aantal andere artikelen te koop worden aangeboden. De kinderen kunnen deelnemen aan verschillende activiteiten. De opbrengst van de verkoping is ten bate van het evangelisatiewerk in Tilburg.

■ DISTRICTSAVOND JBGG IN ALBLASSERDAM

Op **19 september** organiseert het district Zuid-West +16 van de JBGG een dis-

trictsavond. Het thema van deze avond luidt: "Genadetijd" *Tijd en eeuwigheid in Bijbels licht*. De inleiding zal gehouden worden door ds. G.M. de Leeuw. Aanvang: **19.45 uur**. Locatie: kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Alblasserdam, Plantageweg 172.

■ APPELAVONDEN JBGG Alkmaar

Het district Noord-West van de JBGG organiseert op **vrijdag 18 september** een appelavond in het evangelisatiegebouw te Alkmaar, 't Wuiver 2a. Ds. L. Ter-

louw hoopt dan een inleiding te houden, getiteld: "Strijd tegen de satan". Aanvang: 19.45 uur.

Apeldoorn

Op de appelavond van district Oost +16 van de JBGG op **zaterdag 19 september** hoopt ds. G. van Manen te spreken n.a.v. het thema "Waar ga jij voor?!" Locatie: kerk van de Geref. Gemeente te Apeldoorn, Graaf van Lijndenlaan 9. Aanvang: 19.30 uur.

■ PSALMZANGAVOND IN VEENENDAAL

In de Adventkerk van de Gereformeerde Gemeente te Veenendaal zal op **zaterdag 12 september** een psalmzangavond gehouden worden. Gast is André Knevel die het orgel zal bespelen en de samenhang zal begeleiden. Opening en sluiting door ouderling G. van den Berg. Er is een collecte voor het deputaatschap voor Israël.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 13 SEPTEMBER 2009

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. Tuinier en 14.30 uur leesdienst; Aalburg 9.30 en 15.00 uur stud. Baaijens; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 uur ds. B. van der Heiden en 18.00 uur ds. Schreuder; Arnhem 10.00 en 15.30 uur ds. Schreuder; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. Terlouw; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. Verweij; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Beekbergen 15.00 uur ds. De Wit; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 19.00 uur ds. P. Mulder; Bodegraven 15.30 uur ds. W. Harinck; Boskoop 16.00 uur stud. G.W.S. Mulder; Brakel 10.00 en 18.30 uur stud. Maljaars; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Deventer 18.30 uur ds. Schot; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Doetinchem 9.30 en 19.00 uur ds. Boogaard; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. Brugge; Ede (Nieuwe Kerk, Verl. Maanderweg 33) 12.30 uur (H.D.) ds. Verschuure en 19.00 uur ds. Van Gelder; Elspeek 10.00 en 18.30 uur ds. Van

Manen; Emmeloord (Reestdal 25) 9.30 en 15.30 uur ds. Joosse; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur ds. Heijkamp; Enschede 16.00 uur ds. J. Karels; Enter 9.30 uur ds. J. Karels; Ermelo 9.30 uur ds. Kleppe en 18.30 uur ds. B. van der Heiden; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Meeuse en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 10.00 uur ds. Van Aalst; 's-Gravenhage 18.00 uur stud. Visser; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. Van Rijswijk; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hellevoetsluis 19.00 uur ds. Terlouw; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Herkingen 10.00 en 14.30 uur ds. Pater; Hoogeveen 15.00 uur ds. Vogelaar; Houten 10.00 (H.A.) en 17.00 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Kamperland 14.00 uur ds. Hakvoort; Kapelle-Biezeling 9.30 en 18.00 uur ds. Baan en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Kortgene 18.30 uur ds. Moens; Krabbendijke 14.00 uur ds. Van Krimpen; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Kruijning 9.30

en 18.00 uur (H.D.) ds. Hoogerland en 14.00 uur leesdienst; Leerdam 15.30 uur ds. Labee; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Marknesse 19.00 uur ds. Joosse; Meeuwen 18.00 uur stud. Baaijens; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. Moens; Melissant 14.30 uur ds. Schipper; Middelburg-Centrum 9.30 (H.A.), 14.30 en 18.30 uur ds. De Heer; Middelburg-Zuid 14.00 uur ds. Baan; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. P. Blok; Mijdrecht 19.00 uur ds. Clements; Moerkapelle 9.30 (doventolk) en 18.30 uur stud. G.W.S. Mulder; Naaldwijk 9.30 en 15.30 uur stud. Visser; Nieuw Beijerland 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. Vermeij; Nieuwer ter Aa 19.15 uur ds. Van der Net; Nieuwerkerk Zld 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. Gunst; Nieuwe Tonge 18.00 uur ds. Pater; Nijkerk 18.30 uur ds. Kleppe; Nisse 14.30 uur ds. Meeuse; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. Driessen; Opheusden 18.30 uur kand. Bredeweg; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Rhenen 10.00 en 15.30 uur kand. Bredeweg; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur leesdienst; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 16.00 uur ds. C. Harinck; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 16.30 uur ds. Paul; Rotterdam-Zuidwijk 14.30 uur ds. Brugge; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Bakker en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. Verschuure; Sint Annaland 14.30 uur ds. De Leeuw; Sint Philipsland 9.30 en 18.30 uur ds. De Leeuw; Slidrecht (Middeldiepstraat 31) 12.00 uur ds. W.J. Karels en 19.00 uur leesdienst; Soest 19.00 uur ds. Visscher; Stad aan 't Haringvliet 14.30 uur ds. Bakker; Stolwijk 10.00 uur ds. De Waard en 19.00 uur leesdienst; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Boeder; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. Labee; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Van Belzen; Utrecht 18.45 uur ds. Kattenberg; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Vlaardingen 10.00 uur ds. Paul; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Golverdingen en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. Karens; Westkapelle 14.00 uur ds. Tuinier; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen en 14.00 uur leesdienst; Zaandam 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. Neele; Zeist 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. Van Eckeveld; Zoetermeer 10.00 uur ds. Van Gelder; Zwijndrecht 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. Veen-

endaal; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 15 SEPTEMBER 2009

Berkenwoude 19.30 uur ds. Verweij; Genemuiden 19.30 uur ds. Mondria; Herkingen 19.30 uur ds. Van Krimpen; Naaldwijk 19.45 uur ds. De Leeuw; Nieuwdorp 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. Van Manen; Puttershoek 19.30 uur ds. Schot; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. Visscher; Uddel 19.30 uur ds. Mouw; Urk 19.30 uur ds. Van Belzen.

■ WOENSDAG 16 SEPTEMBER 2009

Aalburg 19.30 uur ds. W. Harinck; Ermelo 19.30 uur ds. Brugge; 's-Gravenpolder 19.30 uur ds. Moens (voor de zending); Hilversum 19.45 uur ds. Clements; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. Verschuure; Kootwijkerbroek 19.30 uur ds. Beens; Leerdam 19.30 uur ds. Siilhout; Middelharnis 19.30 uur ds. Hakvoort; Nijkerk 19.30 uur ds. F. Mulder; Opheusden 19.30 uur ds. Schreuder (zendingsdienst); Oud-dorp 19.30 uur ds. Melis; Oudemirdum 19.30 uur ds. Van Dieren; Rijssen-West 19.30 uur ds. De Wit; Rilland-Bath 19.30 uur ds. Schot; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. Van Belzen; Sint Annaland 19.30 uur ds. Van der Net; Spijkenisse 19.45 uur ds. Van Gelder; Zoetermeer 19.30 uur ds. Vermeij.

■ DONDERDAG 17 SEPTEMBER 2009

Barneveld-Zuid (in Ger. Gem. in Ned., Vellerselaan 1) 14.30 uur (Bevest. Kand. G. Bredeweg) ds. Moerkerken en 19.00 uur

(Intrededienst) ds. Bredeweg; Kootwijkerbroek 13.00 uur ds. Beens (huw.bev.); Krimpen a/d IJssel 19.45 uur ds. De Heer (zendingsdienst); Melissant 19.30 uur ds. Moens; Middelharnis 14.15 uur ds. Pater (huw.bev.); Nieuwe Tonge 19.30 uur ds. Hoogerland; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. Terlouw; Ridderkerk 14.30 uur ds. De Leeuw (huw.bev.); Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. Van Eckeveld; Zwolle 19.30 uur ds. Vogelaar.

■ VRIJDAG 18 SEPTEMBER 2009

Middelharnis 14.15 uur ds. Bakker (huw.bev.); Moerkapelle 13.45 uur ds. Clements (huw.bev.); Nieuwdorp 13.00 uur ds. Hoogerland (huw.bev.); Scherpenzeel 13.15 uur ds. Verschuure (huw.bev.); Terneuzen 14.45 uur ds. Tuinier (huw.bev.).

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur ev. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6-I) 9.30 en 15.30 uur ev. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur ev. S. de Visser; Merkssem (Oude Barelle 64) 10.00 en 17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur ev. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

ADVERTENTIES

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Oostkapelle geeft met diep leedwezen en ontroering kennis van het overlijden van zijn geliefde oud ambtsdrager

de heer J.C. Annot

in de leeftijd van 81 jaar

Gedurende de jaren 1966 tot 1974 mocht hij de gemeente in getrouwheid als diaken dienen.

De Heere ondersteune de achtergebleven familie in dit verlies en heilige de roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad, J.F. van der Maas, preses
A.C. de Visser, scriba

Oostkapelle, 4 september 2009

Vakantie op Texel

De Verrassing.nl

Veertien accommodaties, waaronder acht bungalows en vijf nieuwe chalets.

De Noordel

Park achter De Verrassing. Vijf luxe bungalows met veel privacy.

De Noorderhoeve.nl

Twee vakantiewoningen voor zorgvakanties. Ook uitermate geschikt voor minder validen.

Boeken? Bel 0222 31 89 06

Te huur Kamperland. Vak. won. 2-10 pers. rustig gelegen, dicht bij Veerse Meer. Wk. 43 bezet. Tel. 0113-351899 / 06-20417592.

BEGRAFENISVERZORGING NMA
010 - 460 50 13
Rotterdam, Dordrecht, Vlaardingen, Gouda
D.W. Schipper 010-4605013 L. Kuisman 010-4605013
C. de Vries 010-4605013
Wij verzorgen alleen begrafenissen.

Rust en ontspanning in de prachtige Eifel! Ruime appartementen te huur. Inl.: 0118-606707 en www.huizesolagratia.nl.

begrafenisverzorging Den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, Den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

Mozartaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

SHG

Uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland biedt de SHG gekwalificeerde kraamzorg en gezins- en bejaardenzorg die aansluit bij uw manier van leven. Dit houdt voor ons in dat Bijbelse normen en waarden de basis vormen voor uw dagelijkse levenshouding en mediagebruik.

Kraamzorg

Meldt u tijdig aan om teleurstelling te voorkomen. Voor informatie of inschrijving kunt u ons bereiken op telefoonnummer **0187 - 48 91 73** b.g.g. 0342 - 49 21 55. Op werkdagen van 9.00 - 11.00 uur en van 13.00 - 15.00 uur en op vrijdagavond van 19.00 - 21.00 uur.

Gezins- en bejaardenzorg

Voor informatie of inschrijving kunt u ons bereiken op telefoonnummer **0166 - 65 26 05**. Op werkdagen van 9.00 - 11.00 uur en op vrijdagavond van 19.00 - 21.00 uur.

De gratis brochure zenden wij u graag toe.

KLASSE

MAAKT ONDERSCHIED

Stolk Orgels is hoofddealer van:
Johannus - Eminent
Domus - Ahlborn

Stolk Orgels

tel.: 0180 - 31 56 52

Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55,
Krabbendijke, Oostpolderweg 1
Nederhemert Nrd., Ormelingsstraat 36
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18

UNIEK IN PRIJS

HET MOOISTE IN HEIDELBERG?

Hel mooiste in Heidelberg is... dat er een aloude reformatorische gemeente aan het groeien is. Nog heel klein, maar toch! Een kerkje waar de waarheid naar Gods Woord weer verkondigd wordt. We proberen hen en anderen te helpen. Hoe? Kijk op www.svvhed.org en help ons helpen. Uw steun meer dan waard!

T 0416 - 691788
info@svvhed.org
Gift: 548.98.79.20

HEIDELBERG & DORDRECHT

Begrafenisonderneming Treur

E.Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
www.begrafenisondernemingtreur.nl
info@begrafenisondernemingtreur.nl

Te huur: **Gezellige stacaravan** op de Hofstee (Nunspeet). Max. 4 pers. Zeer compleet ingericht. Veel privacy en rust. Fietsen en wasmachine aanw. Info: 06-206 04 209.

Een bijzonder lesje onderwijs!

Vrijheid van onderwijs anno 2000
Sprekers: de heer dr. R. Bisschop (directeur Wartburg College) de heer dr. P.C.G. van Schie (Wetenschappelijk instituut VVD) Debatleider: Geert Schipaanboord
Wanneer: D.V. 25 september 2009
Hoe laat: 20:00 uur
Waar: Gomarus, Gorinchem, Hoefslag 11 Gorinchem
Van harte welkom, namens de SGP-Jongeren
www.sgpj.nl

aanbieding tot 31 oktober 2009

'Uit de Bron'

Bijbelse vertellingen voor het hele gezin
Door C. van Rijswijk. Leerzaam en met prachtige illustraties.

Compleet € 115,00 (7 delen)
Losse delen € 21,00

Uitgeverij en Boekhandel

Postbus 213 - 3850 AE Ermelo - tel. 0341-563310 Fax 0341-493055

www.delezerboeken.nl - e-mail: delezer@kliksafe.nl

Ook verkrijgbaar bij de boekhandel

Wij verzorgen begrafenissen
(geen crematies) op de gehele Veluwe,
in Kampen e.o. en in Rijssen e.o.

Begrafenisverzoorgers:

G. v.d. Berg | D. Markusse | B.F. Nijhof | B. Vos

Nunspeet, Elburg e.o. T 0341-253813
Kampen e.o. T 06-53363828
Rijssen e.o. T 0548-540053
overige plaatsen en b.g.g. T 0577-401689

Begrafenisverzorging Vos

Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
tel. 0577-401689

Begrafenis Verzorging Tollenaar

Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - Geen crematies

WALCHEREN, vak.won. 4 pers.

rustig gelegen aan de voet
van de duinen

078-6815858 / 06-26114521

Psalmen zingen in Berlijn met Pieter Heijkoop

D.V. 19 t/m 22 oktober.

Kreijkes Vakantie Idee organiseert een 4-daagse themareis
voor jong en oud in samenwerking met stichting Heidelberg en Dordrecht.
Vraag de speciale folder aan of kijk op de site en ga mee met deze
boeiende en leerzame trip. www.kreijkes.nl - 0548-514188

Nazomeren op de Veluwe Vakantiebungalow Garderen

8-10 pers. v.a.g.v. op zeer ruime
kavel veel privacy.

Tegen gunstige prijzen.

Kijk op www.recreatie-veluwe.nl
Bestel onze brochure op
info@recreatie-veluwe.nl
of bel 06-30883277/0622590270

Te huur in buitengebied van Barneveld. Kamer(s) met gez.

gebr. van keuken en badkamer.
Tel. 0342-401168.

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!

nieuwbouw • restauratie • overplaatsing • onderhoud

ook voor akoestische
vraagstukken

Neem voor meer informatie
contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van
Organisten der
Gereformeerde
Gemeenten

twee
nieuwe
delen

Historische verhalen

Grote belangstelling voor deze uitgaven:

Verlost van Spaanse banden

R. Hoogerwerf-Holleman

Er zal er een samenkomst worden
gehouden in de zakkendragerij
van Delfshaven. Maar de Span-
jaarden eisen er inkwartiering.
Claes en zijn vriend Wouter gaan
de mensen waarschuwen dat de
kerkdienst nu in de boerderij van
oom Wijnand zal plaatsvinden.
Na de kerkdienst wordt er op de

deuren gebonkt...

Dit verhaal met veel historische gebeurtenissen speelt zich af
tijdens de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) met Spanje. Ook
geschikt als kijkboek door veel prachtige platen.
13,95.

Een zwakke dienstknecht

Uit het leven van ds. JC Philpot
Jan de Kok

Joseph Charles Philpot wordt op
jonge leeftijd ernstig ziek maar
mag, tegen ieders verwachting in,
weer herstellen.

Hij komt terecht in Ierland en
komt daar tot bekering.

Hij wordt predikant te Stadhamp-
ton. Omdat hij zich in de Engelse
staatskerk niet meer thuisvoelt, sluit hij zich aan bij de Bijzondere
Baptisten.

Illustraties en foto's herinneren aan de deze rijkbegenadigde pre-
dikant. Voor alle leeftijden. Zeer geschikt als voorleesboek.
13,95.

Reeds verschenen in de serie 'Historische verhalen':

- **In dienst van de Koning**
A. Vogelaar - van Amersfoort
Uit het leven van ds. G.H. Kersten
- **Het Hoge Huis van Sion**
R. Hoogerwerf-Holleman
De watersnood van '53 op Schouwen
- **De Milde Hand**
R. Hoogerwerf-Holleman
Tweede Wereldoorlog in de Ablassenwaard

Wanneer u zich abonneert op de serie 'Historische verhalen',
ontvangt u de reeds eerder verschenen delen ook voor de prijs
van 9.95 per deel.

uitgeverij en boekhandel
'de Ramshoorn'

Lange Vorststr. 21 Goes
(0113) 221909
Schutshop Kruijningen

www.ramshoorn.nl

Bestelbon

- Ja, ik bestel hierbij de volgende delen:
- ex. Verlost van Spaanse banden, à 13,95
 - ex. Een zwakke dienstknecht, à 13,95
 - ex. In dienst van de Koning à 13,95
 - ex. Het Hoge Huis van Sion à 13,95
 - ex. De Milde Hand à 13,95

- Ja, we nemen een abonnement op deze serie voor 9,95 per deel
met uitzondering van In dienst van de Koning
 Het Hoge Huis van Sion
 De Milde Hand

Naam

Adres

Postcode

Woonplaats

Telefoonnr.

U kunt deze bon, in een envelop zonder postzegel, zenden aan: **De Ramshoorn, Antwoordnummer 860, 4460 WB Goes**

Voor een mooie geschikte
locatie op de Veluwe, waar een
zorggebouw gerealiseerd mag
worden zoeken wij een **zorgaan-
bieder** die met ons wil participe-
ren. Inlichtingen Dhr. J. Lagemaat
06-51155018.

Zorgverleners

KRAAMZORG

THUISZORG

RST Zorgverleners.
800 zorgverleners staan voor u klaar!
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor informatie over kraamzorg,
wijkzorg, gespecialiseerde
verzorging, verpleging,
(huishoudelijke) verzorging:
0342 - 42 23 24.
Of wordt zelf RST Zorgverlener!
Reageer op: 0342 - 40 54 65 of
info@rstzorg.nl.

Identiteit & Kwaliteit!

Tel. (0342) 42 23 24

Buik. Rijksweg 27 • Postbus 131
3720 AH Barneveld • Tel. 0342 42 23 24
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl